

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
HENRIKA SAUGMANDSGAARDA ØE
przedstawiona w dniu 15 lipca 2021 r.¹

Sprawa C-123/20

Ferrari SpA
przeciwko
Mansory Design & Holding GmbH,
WH

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Bundesgerichtshof
(federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy)]

Odesłanie prejudycjalne – Wzory wspólnotowe – Rozporządzenie (WE) nr 6/2002 –
Niezarejestrowany wzór wspólnotowy – Postać części produktu (*partial design*) – Artykuł 3
lit. a) – Część złożona z elementów nadwozia pojazdu sportowego – Formalny warunek
uzyskania ochrony – Publiczne udostępnienie – Artykuł 11 ust. 2 – Publikacja całościowych
ujęć pojazdu

I. Wprowadzenie

1. Rozpatrywany wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy), dotyczy wykładni rozporządzenia (WE) nr 6/2002 w sprawie wzorów wspólnotowych².
2. Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Ferrari SpA a Mansory Design & Holding GmbH (zwanym dalej „Mansory Design”) i WH, członkiem zarządu tej ostatniej spółki.
3. Mansory Design produkuje i sprzedaje zestawy akcesoriów do personalizacji (zwane „zestawami tuningowymi”) pozwalające upodobnić postać Ferrari 488 GTB do postaci Ferrari FXX K (bardziej prestiżowego).
4. Ferrari wniosło powództwo o stwierdzenie naruszenia przeciwko Mansory Design i członkowi zarządu tej spółki, zarzucając im skopiowanie szeregu niezarejestrowanych wzorów wspólnotowych w rozumieniu art. 1 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002, których, jak twierdzi, jest właścicielem.

¹ Język oryginału: francuski.

² Rozporządzenie Rady z dnia 12 grudnia 2001 r. (Dz.U. 2002, L 3, s. 1).

5. Sprawa ta – poza poruszeniem, które na pewno wywoła u miłośników samochodów sportowych – jest interesująca w aspekcie prawnym przez to, że przedmiotem wzoru wspólnotowego, na który powołuje się Ferrari tytułem głównym, nie jest postać FXX K w całości, lecz postać pewnej *części tego pojazdu*, składającej się z określonych elementów nadwozia. Sąd odsyłający zwraca się zatem do Trybunału o bezprecedensowe orzeczenie w przedmiocie warunków, na jakich postać części produktu – lub *partial design* (wzór częściowy) – może podlegać ochronie jako niezarejestrowany wzór wspólnotowy.

6. W tym kontekście pojawia się pytanie, *po pierwsze*, czy zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002 postać części produktu, aby mogła podlegać takiej ochronie, musi być przedmiotem odrębnego udostępnienia, czy też wystarczające jest w tym względzie udostępnienie wzoru tego produktu jako całości. W sprawie w postępowaniu głównym Ferrari opublikowało bowiem zaledwie kilka całościowych ujęć swojego modelu FXX K, która to publikacja, zdaniem tej spółki, stanowiła również udostępnienie wzoru elementów nadwozia, na który podmiot ten się powołuje.

7. *Po drugie*, chodzi o ustalenie, czy postać części produktu, aby mogła stanowić przedmiot osobnego wzoru wspólnotowego, odrębnego od wzoru chroniącego w stosownym przypadku postać tego produktu rozpatrywanego w całości, powinna cechować się pewną samodzielnością w stosunku do kształtu całości. W toku postępowania głównego zarzucono bowiem Ferrari, że zastrzega sobie prawo do wzoru dotyczącego części FXX K wyodrębnionej w sposób arbitralny.

8. W niniejszej opinii wyjaśnię, *po pierwsze*, że publiczne udostępnienie, w rozumieniu art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002, wzoru całości produktu pociąga za sobą również udostępnienie wzoru części tego produktu, o ile przy czynności udostępnienia ten ostatni wzór jest wyraźnie rozpoznawalny. *Po drugie*, przedstawię powody, dla których moim zdaniem postać części produktu może sama w sobie stanowić przedmiot wzoru wspólnotowego odrębnego od wzoru chroniącego w stosownym przypadku postać produktu rozpatrywanego w całości, gdy zgodnie z samą definicją „wzoru” przewidzianą w art. 3 lit. a) tego rozporządzenia postać ta jest wyodrębniona szczególnymi liniami, konturami, kolorystyką, kształtami, a także teksturą, które sprawiają, że można ją zidentyfikować jako taką.

II. Ramy prawne

9. Motywy 16, 17, 21 i 25 rozporządzenia nr 6/2002 stanowią:

„(16) Niektóre z [sektorów gospodarki Unii] tworzą znaczną liczbę wzorów produktów, często o krótkiej żywotności rynkowej, w przypadku których korzystna jest ochrona nieobciążona formalnościami rejestracyjnymi, a okres trwania ochrony ma mniejsze znaczenie. Jednocześnie istnieją sektory przemysłu, które doceniają korzyści płynące z rejestracji dla zwiększenia pewności prawnej, którą zapewnia i która wymaga możliwości dłuższego czasu trwania ochrony, odpowiadające[go] przewidywanej żywotności rynkowej ich produktów.

(17) Wynika stąd potrzeba dwóch form ochrony, z których jedna jest krótkoterminowa i odnosi się do niezarejestrowanego wzoru, natomiast druga przeznaczona jest dla wzoru zarejestrowanego na dłuższy okres.

[...]

- (21) Wyłączny charakter prawa nadanego zarejestrowanemu wzorowi wspólnotowemu jest zgodny z jego większą pewnością prawną. Uznaje się za właściwe, że niezarejestrowanemu wzorowi wspólnotowemu powinno się jednakże zapewnić prawo chroniące wyłącznie przed kopiowaniem. Ochrona nie może zatem obejmować produktów stanowiących rezultat wzoru stworzonego niezależnie przez innego twórcę. Niniejsze prawo powinno obejmować również handel produktami zawierającymi naruszające wzory.

[...]

- (25) Sektory przemysłu wytwarzające znaczną liczbę wzorów o prawdopodobnie krótkiej żywotności, w krótkich okresach czasu, z których tylko niektóre mogą zostać ostatecznie skomercjalizowane, uznają brak rejestracji wzoru wspólnotowego za korzystny [...].

10. Artykuł 1 tego rozporządzenia, zatytułowany „Wzór wspólnotowy”, stanowi w ust. 2 lit. a):

„Wzór jest chroniony:

- a) jako »niezarejestrowany wzór wspólnotowy«, jeżeli jest udostępniany publicznie w sposób przewidziany w niniejszym rozporządzeniu”.

11. Artykuł 3 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Definicje”, stanowi:

„Do celów niniejszego rozporządzenia:

- a) »wzór« oznacza postać całego lub części produktu, wynikającą w szczególności z cech linii, konturów, kolorystyki, kształtu, tekstury i/lub materiałów samego produktu i/lub jego ornamentacji;
- b) »produkt« oznacza każdy przedmiot przemysłowy lub rękodzielniczy, włączając w to między innymi części przeznaczone do stworzenia produktu złożonego, opakowanie, wygląd zewnętrzny, symbole graficzne oraz kroje pisma typograficznego, jednakże z wyłączeniem programów komputerowych;
- c) »produkt złożony« oznacza produkt, który składa się z wielu części, które mogą być zastępowane, umożliwiając rozłożenie i ponowne złożenie tego produktu”.

12. Artykuł 4 tego rozporządzenia, zatytułowany „Warunki ochrony”, stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Wzór jest chroniony jako wzór wspólnotowy w zakresie, w jakim ten wzór jest nowy i posiada indywidualny charakter.

2. Wzór stosowany lub zawarty w produkcie, który stanowi część składową produktu złożonego, jest uważany za nowy i posiada indywidualny charakter jedynie:

- a) jeżeli część składowa włączona do produktu złożonego pozostaje widoczna podczas zwykłego używania tego produktu; i
- b) w stopniu, w jakim te widoczne cechy części składowej spełniają swoje wymogi co do nowości i indywidualnego charakteru”.

13. Artykuł 6 rozporządzenia nr 6/2002, zatytułowany „Indywidualny charakter”, stanowi:

„1. Wzór jest uznany za posiadający indywidualny charakter, jeśli całościowe wrażenie, jakie wywołuje na poinformowanym użytkowniku, różni się od wrażenia, jakie wywiera na tym użytkowniku wzór, który został udostępniony publicznie:

a) w przypadku niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego, przed datą pierwszego publicznego udostępnienia wzoru, o którego ochronę się wnosi;

[...]”.

14. Artykuł 11 tego rozporządzenia, zatytułowany „Czas trwania ochrony niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego”, przewiduje:

„1. Wzór spełniający wymagania sekcji 1 jest chroniony jako niezarejestrowany wzór wspólnotowy przez okres trzech lat, rozpoczynający się od dnia, w którym został po raz pierwszy udostępniony publicznie [w Unii].

2. Do celów ust. 1 uważa się, że wzór został publicznie udostępniony [w Unii], jeżeli został w taki sposób opublikowany, wystawiony, wykorzystany w handlu lub w inny sposób ujawniony, że wydarzenia te mogły stać się dostatecznie znane podczas zwykłego toku prowadzenia spraw środowiskom wyspecjalizowanym w danej branży, działającym [w Unii]. Wzoru nie uważa się za udostępniony publicznie, jeśli został on ujawniony jedynie osobie trzeciej pod wyraźnym lub dorozumianym warunkiem zachowania poufności”.

15. Zgodnie z art. 19 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowanym „Prawa ze wzoru wspólnotowego”:

„1. Zarejestrowany wzór wspólnotowy przyznaje jego właścicielowi wyłączne prawo do jego używania i zakazywania osobom trzecim jego używania, które nie mają jego zgody. Wyżej wymienione używanie obejmuje, w szczególności, wytwarzanie, oferowanie, wprowadzanie do obrotu, import, eksport lub używanie produktu, w którym wzór jest zawarty bądź zastosowany lub składowanie takiego produktu w tych celach.

2. Jednakże właściciel niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego nabywa prawo zakazu działań wymienionych w ust. 1 wyłącznie w przypadku, jeżeli sporne używanie wynika z naśladowania chronionego wzoru.

Sporne używanie nie uważa się za wynikające ze skopiowania chronionego wzoru, jeżeli naśladowanie jest wynikiem pracy twórcy, który [co do którego] można uznać, że nie znał wzoru ujawnionego przez właściciela.

[...]”.

III. Postępowanie główne, pytania prejudycjalne oraz postępowanie przed Trybunałem

16. Ferrari jest producentem samochodów wyścigowych i sportowych z siedzibą we Włoszech. Jego model wysokiej klasy FXX K, który nie został dopuszczony do ruchu drogowego, jest przeznaczony wyłącznie do jazdy na trasach wyścigowych.

17. Ferrari po raz pierwszy przedstawiło publicznie FXX K w komunikacie prasowym z dnia 2 grudnia 2014 r. Komunikat ten zawierał dwie następujące fotografie przedstawiające odpowiednio widok pojazdu z boku oraz z przodu:

18. Produkowany w limitowanej liczbie Ferrari FXX K istnieje w dwóch wariantach, które różnią się wyłącznie kolorem elementu „V” znajdującego się na masce. W pierwszym wariantcie, ukazanym na zamieszczonych powyżej fotografiach, ów element „V” jest czarny, z wyjątkiem jego dolnego szpica, który jest tego samego koloru co podstawowy kolor pojazdu. W drugim wariantcie rzeczony element „V” jest w całości koloru czarnego.

19. Mansory Design, której członkiem zarządu jest WH, to przedsiębiorstwo zajmujące się personalizacją (zwaną „tuningiem”) samochodów wysokiej klasy. Zarówno Mansory Design, jak i WH mają siedzibę lub miejsce zamieszkania w Niemczech. Od 2016 r. spółka ta produkuje i sprzedaje zestawy akcesoriów do personalizacji (zwane „zestawami tuningowymi”), służące do modyfikacji postaci Ferrari 488 GTB (seryjnie produkowanego modelu drogowego dostępnego od 2015 r.) w taki sposób, aby upodobnić ją do postaci Ferrari FXX K.

20. Mansory Design oferuje szereg „zestawów tuningowych” umożliwiających transformację Ferrari 488 GTB: „zestaw przedni”, „zestaw tylny”, „zestaw boczny”, „pokrycie dachu” i „spoiler tylny”. Ponadto proponuje dwa warianty „zestawu przedniego”, odzwierciedlające dwa warianty Ferrari FXX K: w pierwszym wariantcie element „V” na masce jest koloru czarnego z wyjątkiem jego dolnego szpica, natomiast w drugim wariantcie cały jest czarny.

21. W przypadku całkowitej transformacji Ferrari 488 GTB wymieniana jest większa część widocznego poszycia nadwozia. W marcu 2016 r. podczas Międzynarodowego Salonu Samochodowego w Genewie (Szwajcaria) Mansory Design przedstawił pojazd, który został poddany takiej transformacji, pod nazwą Mansory Siracusa 4XX.

22. Ferrari uważa, że sprzedaż tych „zestawów tuningowych” przez Mansory Design stanowi naruszenie praw wynikających z jednego lub szeregu niezarejestrowanych wzorów wspólnotowych, których Ferrari jest właścicielem.

23. Tytułem głównym Ferrari stwierdziło, że sprzedaż „zestawów przednich” stanowi naruszenie pierwszego niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego, odnoszącego się do postaci części jej modelu FXX K składającej się z elementu maski w kształcie litery „V”, z wystającego pośrodku z tego elementu i umieszczonego wzdłużnie elementu w kształcie płetwy („strake”), ze zintegrowanego ze zderzakiem, dwuwarstwowego spojlera przedniego i ze środkowego pionowego mostka łączącego przedni spojler z maską. Część ta jest postrzegana jako całość

określająca specyficzne „rysy oblicza” tego pojazdu i jednocześnie wzbudza skojarzenie z samolotem lub samochodem Formuły 1. Zdaniem Ferrari ów niezarejestrowany wzór wspólnotowy powstał wraz z opublikowaniem komunikatu prasowego w dniu 2 grudnia 2014 r.

24. Ferrari podnosi posłkowo, że przysługuje mu powstały w chwili opublikowania tego komunikatu prasowego lub najpóźniej w chwili opublikowania w dniu 3 kwietnia 2015 r. filmu o tytule *Ferrari FXX K – The Making Of* drugi niezarejestrowany wzór wspólnotowy dla postaci dwuwarstwowego spojlera przedniego, który Masonary Design również naruszył poprzez sprzedaż „zestawów przednich”.

25. W dalszej kolejności posłkowo Ferrari opiera swoje powództwo na trzecim niezarejestrowanym wzorze wspólnotowym obejmującym postać Ferrari FXX K jako całości, udostępnionym w zawartej także w komunikacie prasowym z dnia 2 grudnia 2014 r. fotografii pojazdu w widoku ukośnym.

26. W odniesieniu do „zestawów” oferowanych w sprzedaży na terytorium Republiki Federalnej Niemiec Ferrari powołało się również na prawa wynikające z ochrony przed naśladownictwem na mocy prawa dotyczącego nieuczciwej konkurencji.

27. W pierwszej instancji Ferrari wystąpiło z żądaniem zaniechania w całej Unii wytwarzania, oferowania, wprowadzania do obrotu, importu i eksportu, używania lub posiadania spornych akcesoriów w tych celach oraz z szeregiem żądań dodatkowych (dotyczących przedstawienia dokumentów rachunkowych, wycofania i zniszczenia produktów, ustalenia odszkodowania). Landgericht (sąd okręgowy, Niemcy) oddalił wszystkie te żądania.

28. Przed sądem apelacyjnym Ferrari stwierdziło, że jego żądania zaniechania oraz żądania dotyczące wycofania i zniszczenia produktów, jako oparte na prawach wynikających z powołanych wzorów wspólnotowych, stały się bezprzedmiotowe z powodu wygaśnięcia rzeczonych praw w dniu 3 grudnia 2017 r.³. Ferrari podtrzymało natomiast w szczególności żądania naprawienia poniesionej przez nie szkody.

29. Sąd apelacyjny oddalił apelację Ferrari. W szczególności uznał on za bezzasadne żądania przedstawione przez tę spółkę w odniesieniu do podnoszonych niezarejestrowanych wzorów wspólnotowych. Zdaniem tego sądu pierwszy wzór wspólnotowy, na który się powołano, dotyczący części Ferrari FXX K opisanej w pkt 23 niniejszej opinii, nie istnieje, ponieważ Ferrari nie wykazało spełnienia minimalnych wymogów „pewnej samodzielności” i „pewnej spójności kształtu”. Spółka ta wskazała jedynie na część pojazdu, którą wyodrębniła w sposób arbitralny. Drugi wzór wspólnotowy, na który powołuje się Ferrari, dotyczący postaci dwuwarstwowego spojlera przedniego, również zdaniem tego sądu nie istnieje ze względu na to, że także nie spełnia warunku „spójności kształtu”. Jeśli chodzi o trzeci wzór, dotyczący postaci Ferrari FXX K jako całości, wzór taki rzeczywiście istnieje, jednak nie został on naruszony przez Mansory Design.

30. Ferrari wniosło zatem skargę rewizyjną, którą Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości) dopuścił. Ten ostatni sąd uważa, że rozstrzygnięcie tej skargi w odniesieniu do żądań opartych na naruszeniu praw wynikających z niezarejestrowanych wzorów wspólnotowych, na które powołuje się Ferrari, zależy od wykładni rozporządzenia nr 6/2002.

³ Zobacz w tym względzie art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 6/2002, przytoczony w pkt 14 niniejszej opinii.

31. Dokładniej rzecz ujmując, należy wyjaśnić, na jakich warunkach postać części produktu może zgodnie z tym rozporządzeniem podlegać ochronie jako niezarejestrowany wzór wspólnotowy.

32. W tym kontekście sąd odsyłający zastanawia się, *po pierwsze*, nad kwestią, czy publiczne udostępnienie w rozumieniu art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002 ilustracji całego produktu stanowi również udostępnienie wzorów części tego produktu.

33. Przy założeniu, że tak jest, sąd odsyłający zastanawia się, *po drugie*, czy postać części produktu, aby stanowić osobny wzór, odrębny od postaci całości tego produktu, powinna, jak orzekł sąd odwoławczy, wykazywać „pewną samodzielność” i „pewną spójność kształtu”, pozwalające stwierdzić, że postać tej części nie stapia się w całości z postacią wspomnianego produktu, a wręcz przeciwnie, wywołuje całościowe wrażenie odrębne od kształtu całości.

34. W tych okolicznościach Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy poprzez ujawnienie ilustracji całego produktu mogą powstać niezarejestrowane wzory wspólnotowe poszczególnych części produktu zgodnie z art. 11 ust. 1 i art. 11 ust. 2 zdanie pierwsze rozporządzenia (WE) nr 6/2002?

2) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze:

Jakie kryterium prawne należy przyjąć w ramach oceny indywidualnego charakteru w rozumieniu art. 4 ust. 2 lit. b) oraz art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 6/2002 przy ustalaniu całościowego wrażenia w przypadku części składowej, która – tak jak przykładowo element nadwozia pojazdu – stanowi część produktu złożonego? Czy można oprzeć się w szczególności na tym, czy w postrzeganiu przez poinformowanego użytkownika postać części składowej nie zanika całkowicie w postaci produktu złożonego, lecz posiada pewną samodzielność i spójność kształtu umożliwiające stwierdzenie całościowego wrażenia estetycznego, które jest niezależne od postaci całości [produktu]?”.

35. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym z dnia 30 stycznia 2020 r. został zarejestrowany w sekretariacie Trybunału w dniu 4 marca tego samego roku. Uwagi na piśmie przedstawiły Ferrari, Mansory Design, rządy czeski, włoski i polski oraz Komisja Europejska. Strony te i zainteresowani uczestnicy udzielili również na piśmie odpowiedzi na pytania zadane przez Trybunał w dniu 15 stycznia 2021 r.

IV. Analiza

36. Jak stanowi art. 1 rozporządzenia nr 6/2002, akt ów przewiduje dwie kategorie jednolitych praw ochronnych: „zarejestrowany wzór wspólnotowy” i „niezarejestrowany wzór wspólnotowy”. Warunki materialne uzyskania ochrony są dla obu praw takie same. W szczególności zgodnie z art. 4 ust. 1 tego rozporządzenia dany wzór musi być „nowy” i posiadać „indywidualny charakter”. Natomiast warunki formalne mające zastosowanie do jednego i drugiego z tych praw różnią się od siebie. Uzyskanie „zarejestrowanego wzoru wspólnotowego” wymaga z definicji zgłoszenia go do rejestracji. Natomiast wzór może być chroniony jako „niezarejestrowany wzór wspólnotowy”, jeżeli został udostępniony publicznie zgodnie z warunkami przewidzianymi w art. 11 ust. 2 rzeczonoego rozporządzenia⁴.

⁴ Zobacz art. 1 ust. 2 lit. a) i b) rozporządzenia nr 6/2002.

37. W niniejszym przypadku w ramach powództwa o stwierdzenie naruszenia wytoczonego przeciwko Mansory Design i WH Ferrari powołuje się na *niezarejestrowane* wzory wspólnotowe. Jak wskazałem we wprowadzeniu do niniejszej opinii, swoisty charakter niniejszej sprawy polega na tym, że powód w postępowaniu głównym zastrzega sobie w szczególności⁵ taki wzór wspólnotowy w odniesieniu do *postaci części* Ferrari FXX, składającej się z kilku elementów nadwozia, a mianowicie, jak przypominam, z elementu maski Ferrari FXX K w kształcie litery „V”, z wystającego pośrodku z tego elementu i umieszczonego wzdłużnie elementu w kształcie płetwy („strake”), ze zintegrowanego ze zderzakiem, dwuwarstwowego przedniego spojlera i ze środkowego pionowego mostka łączącego przedni spojler z maską⁶. Spółka ta podnosi zatem, że posiada prawa do tego, co potocznie zwie się *partial design* (wzorem częściowym).

38. Jak wskazuje sąd odsyłający, nie ulega wątpliwości, że na podstawie rozporządzenia nr 6/2002 postać samej tylko części produktu może sama w sobie stanowić przedmiot niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego.

39. „Wzory”, które mogą być przedmiotem takiego prawa ochronnego, zdefiniowano bowiem w art. 3 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002, jako „postać całego lub *części produktu*, wynikająca w szczególności z cech linii, konturów, kolorystyki, kształtu, tekstury i/lub materiałów samego produktu i/lub jego ornamentacji” (wyróżnienie moje).

40. Niemniej jednak, *po pierwsze*, jak wskazałem w pkt 36 niniejszej opinii, aby postać części produktu mogła podlegać ochronie jako niezarejestrowany wzór wspólnotowy, musi zostać udostępniona publicznie zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002.

41. Tymczasem w sprawie w postępowaniu głównym Ferrari opublikowało jedynie całościowe ujęcia Ferrari FXX K⁷. Sąd odsyłający zastanawia się zatem w pytaniu pierwszym, czy w celu spełnienia warunku udostępnienia przewidzianego we wspomnianym art. 11 spółka ta powinna była dokonać *odrębnego udostępnienia* wzoru części nadwozia, którego ochrony się domaga. Wyjaśnię w sekcji A, dlaczego moim zdaniem tak nie jest.

42. *Po drugie*, sąd ten w pytaniu drugim zastanawia się, czy postać części produktu, aby mogła być przedmiotem wzoru wspólnotowego, powinna wykazywać „pewną spójność” i „pewną samodzielność” w stosunku do całościowej postaci produktu. Podsumowując, sąd ten zastanawia się, czy powinny istnieć pewne ograniczenia możliwości podziału przez twórcę postaci produktu na poszczególne części, z których każda korzystałaby z samodzielnej ochrony. Zbadam tę delikatną problematykę w sekcji B.

43. Przedtem muszę jednak wyjaśnić ostatnie zagadnienie. Chociaż sąd odsyłający odniósł się w pytaniu pierwszym i w uzasadnieniu postanowienia odsyłającego do pojęcia „części produktu”, ujętego w art. 3 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002, to stwierdził on również, że elementy nadwozia Ferrari FXX K będące przedmiotem postępowania głównego stanowią „części produktu złożonego” w rozumieniu art. 3 lit. c) i art. 4 ust. 2 tego rozporządzenia.

⁵ W niniejszej opinii na potrzeby mojej analizy opieram się na okolicznościach faktycznych dotyczących wzoru, na który Ferrari powołało się *tytułem głównym* na poparcie swoich żądań, i pomijam – z wyjątkiem przypadków, w których wzmianka o nich będzie konieczna – wzory przywołane pośilkowo i w dalszej kolejności pośilkowo.

⁶ Zobacz pkt 23 niniejszej opinii.

⁷ Zobacz pkt 17 niniejszej opinii.

44. Pragnę przypomnieć, że Trybunał wyjaśnił w wyroku *Acacia i D'Amato*⁸, że zważywszy na brak definicji pojęcia „części produktu złożonego” w rozporządzeniu nr 6/2002, pojęcie to określa wiele komponentów, zaprojektowanych w celu złożenia w jeden przedmiot przemysłowy lub rzemieślniczy, które mogą być wymienione w taki sposób, aby umożliwić demontaż i ponowny montaż takiego przedmiotu, i w przypadku braku których nie można normalnie użyć produktu złożonego.

45. Orzekł on zatem, że obręcz samochodową należy zakwalifikować jako „część produktu złożonego”, ponieważ obręcz taka stanowi element złożonego produktu, jakim jest samochód, w przypadku braku której produkt ten nie mógłby być normalnie używany⁹.

46. Podobnie moim zdaniem elementy nadwozia należy zakwalifikować jako „części produktu złożonego”, jeżeli, po pierwsze, elementy te można wymienić, a po drugie, ich obecność jest niezbędna do normalnego używania danego pojazdu.

47. Ferrari zakwestionowało jednak tę kwalifikację jako „części” w rozumieniu art. 3 lit. c) i art. 4 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002 na tej podstawie, że elementy nadwozia, do których odnoszą się wzory będące przedmiotem postępowania głównego, tych kryteriów nie spełniają.

48. Oczywiście rozstrzygnięcie tego zagadnienia, które wchodzi w zakres oceny okoliczności faktycznych, nie należy do Trybunału. W razie potrzeby zbadanie go leży w gestii sądu odsyłającego.

49. Niemniej jednak strony i interwenienci, zapytani o to zagadnienie przez Trybunał, zgadzają się co do tego, że rozstrzygnięcie tej kwestii nie ma decydującego znaczenia dla udzielenia odpowiedzi na pytania zadane przez sąd odsyłający.

50. Jak bowiem zauważają w istocie Ferrari i rząd polski, „wzór” w rozumieniu art. 3 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002 może obejmować postać zarówno produktu, jak i części produktu, w tym części produktu złożonego, a nawet części takiej części.

51. W odniesieniu zaś do pytań przedstawionych w niniejszej sprawie istotne jest moim zdaniem to, że Ferrari podnosi, iż postać „części produktu” stanowi niezarejestrowany wzór wspólnotowy. Natomiast zagadnienie, czy produkt ten jest „złożony” i czy rozpatrywana część składa się z elementów odpowiadających definicji „części” takiego produktu, nie jest decydujące dla udzielenia odpowiedzi na te pytania. W kolejnych akapitach będę zatem zasadniczo posługiwać się pojęciami „produktu” i „części produktu”.

A. W przedmiocie udostępnienia publicznego w rozumieniu art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002 wzorów części produktu (pytanie pierwsze)

52. Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002 należy interpretować w ten sposób, że publiczne udostępnienie wzoru całości produktu, takiego jak postać pojazdu, może również stanowić publiczne udostępnienie wzoru części tego produktu, takiego jak postać niektórych elementów nadwozia tego pojazdu, a jeśli tak, to na jakich warunkach.

⁸ Wyrok z dnia 20 grudnia 2017 r. (C-397/16 i C-435/16, EU:C:2017:992, pkt 65).

⁹ Zobacz wyrok z dnia 20 grudnia 2017 r., *Acacia i D'Amato* (C-397/16 i C-435/16, EU:C:2017:992, pkt 66).

53. W sprawie w postępowaniu głównym sąd odsyłający stwierdził, że publikując dwa całościowe ujęcia modelu FXX K, Ferrari dokonało publicznego udostępnienia, w rozumieniu art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002, wzoru całości tego samochodu. Warunki określone w tym przepisie są zatem spełnione w odniesieniu do tego wzoru¹⁰.

54. Niemniej jednak sąd odsyłający jest zdania, że udostępnienie to może prowadzić do powstania ochrony wyłącznie w odniesieniu do rzeczonoego wzoru odnoszącego się do całości FXX K. Nie stanowiłoby ono udostępnienia wzorów części składających się na ten pojazd. Zdaniem tego sądu, do którego przyłączają się Mansory Design, rząd polski i Komisja, aby postać takiej części produktu sama mogła podlegać ochronie jako niezarejestrowany wzór wspólnotowy, powinna ona być przedmiotem *odrębnego udostępnienia*. Taka wykładnia art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002 zapewnia pewność prawa poprzez umożliwienie kręgowi odbiorców, a w szczególności przedsiębiorcom, określenia w sposób łatwy i jednoznaczny, na podstawie ilustracji udostępnionych przez podmiot praw, przedmiotu ochrony, którą podmiot ów sobie zastrzega.

55. W praktyce Ferrari miałyby zatem opublikować – poza fotografiami całości FXX K – jedną lub więcej ilustracji poświęconych konkretnie tej części samochodu, dla której domaga się ochrony przysługującej niezarejestrowanemu wzorowi wspólnotowemu, lub zamieścić na tych całościowych fotografiach oznakowanie pozwalające na łatwe rozpoznanie danego wzoru, w formie kolorów, kontrastu, strzałek czy też linii wyodrębniających odpowiednie elementy.

56. Nie podzielam tego stanowiska. Podobnie jak Ferrari oraz rządy czeski i włoski uważam, że publiczne udostępnienie w rozumieniu art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002 wzoru całości produktu może również stanowić udostępnienie wzoru części tego produktu. Innymi słowy, odrębne udostępnienie nie jest we wszystkich okolicznościach warunkiem koniecznym ochrony takiej części jako niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego.

57. W tym względzie, w *pierwszej kolejności*, pragnę zauważyć, że art. 11 rozporządzenia nr 6/2002 nie zawiera żadnej szczególnej normy dotyczącej udostępnienia wzoru części produktu.

58. Dokładniej rzecz ujmując, w celu ustalenia, czy publiczne udostępnienie miało miejsce, art. 11 ust. 2 tego rozporządzenia definiuje tylko jedno kryterium dla wszelkich wzorów (niezależnie od tego, czy są one stosowane do produktów lub części produktów, albo też w nich zawarte) a mianowicie fakt, że dany wzór został „w taki sposób opublikowany, wystawiony, wykorzystany w handlu lub w inny sposób ujawniony, że wydarzenia te mogły stać się dostatecznie znane podczas zwykłego toku prowadzenia spraw środowiskom wyspecjalizowanym w danej branży”.

59. Jak słusznie zauważyły Ferrari oraz rządy czeski i włoski, brzmienie tego przepisu nie wymaga zatem, by wzory części były przedmiotem indywidualnego udostępnienia. Treść tego przepisu w żaden sposób nie wyklucza możliwości, by publikacja jednej i tej samej ilustracji stanowiła udostępnienie wzoru produktu jako całości i udostępnienie wzoru części składających się na niego. Gdyby zaś prawodawca Unii miał taki zamiar, mógłby sformułować taki warunek.

¹⁰ W szczególności należy uznać za ustaloną okoliczność, że środowiska wyspecjalizowane mogły dostatecznie zapoznać się z publikacją rozpatrywanych fotografii.

60. W *drugiej kolejności* należy zauważyć, że z tego samego art. 11 ust. 2 wynika, iż wzór zostaje „udostępniony” w momencie jego ujawnienia poprzez wydarzenia, które podczas zwykłego toku prowadzenia spraw mogły „stać się dostatecznie znane środowiskom wyspecjalizowanym”¹¹ w danej branży, działającym w Unii. Chodzi zatem w istocie o ustalenie, czy środowiska wyspecjalizowane mogły dostatecznie zapoznać się z rozpatrywanym wzorem¹².

61. Jestem zaś zdania, że w pewnych okolicznościach, gdy zostanie upubliczniona całościowa postać produktu, środowiska wyspecjalizowane mogą dostatecznie zapoznać się z postacią części tego produktu, jak to podniosło Ferrari.

62. Okoliczności sporu w postępowaniu głównym stanowią w tym względzie dobrą ilustrację. Przypominam, że akt udostępnienia, na który powołuje się Ferrari, to publikacja dwóch fotografii FXX K, w tym ujęcia frontalnego¹³. Ta ostatnia fotografia ukazuje w szczególności postać maski oraz spojler tego samochodu.

63. W związku z tym, z zastrzeżeniem oceny faktycznej wchodzącej w zakres właściwości sądu krajowego, wydaje mi się, że dzięki publikacji rozpatrywanej fotografii¹⁴ wyspecjalizowane środowiska mogły w sposób dostateczny zapoznać się z wzorem części, której ochrony domaga się Ferrari – w tym z elementem w postaci litery „V” występującym w środkowej części maski Ferrari FXX K. W ten sam sposób publikacja ujęcia bocznego tego pojazdu mogła w sposób dostateczny umożliwić im zapoznanie się, przykładowo, z wzorem obręczy kół zamontowanych w rzeczonym pojeździe.

64. Oczywiście, jak zauważył rząd czeski, aby publiczne udostępnienie wzoru produktu jako całości oznaczało również udostępnienie wzoru części tego produktu, konieczne jest, aby postać tej części produktu była *wyraźnie rozpoznawalna* w momencie dokonania tego udostępnienia¹⁵. W przeciwnym razie środowiska wyspecjalizowane nie będą mogły się z nimi dostatecznie zapoznać, jak tego wymaga art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002.

65. Innymi słowy, jeśli czynność udostępnienia polega na publikacji fotografii produktu, jak w niniejszej sprawie, cechy wzoru odnośnej części – takie jak jej linie, kontury, kolorystyka itp.¹⁶ – muszą być na tej fotografii *wyraźnie widoczne*.

66. Jest zatem oczywiste, że na przykład publikacja ilustracji tyłu Ferrari FXX K nie mogłaby spowodować udostępnienia wzoru elementu w kształcie litery „V” na masce tego samochodu. Podobnie należy uznać, że udostępnienie nie ma miejsca, jeżeli wyspecjalizowane środowiska nie mogą wyraźnie rozpoznać postaci danej części na opublikowanej ilustracji, w szczególności dlatego, że jej reprodukcja jest zbyt mała, złej jakości lub częściowo zasłonięta przez inny element.

¹¹ Zobacz w odniesieniu do pojęcia „środowisk wyspecjalizowanych” wyrok z dnia 13 lutego 2014 r., H. Gautzsch Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, pkt 27–30).

¹² Chociaż bowiem brzmienie art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002 odnosi się do kwestii, czy *czynność udostępnienia* (opublikowanie, wystawienie itp.) mogła być dostatecznie znana środowiskom wyspecjalizowanym, to wydaje mi się, że kryterium to służy szerszemu celowi, mianowicie ustaleniu, czy środowiska te mogły dostatecznie zapoznać się z *danym wzorem*. Zobacz podobnie wyrok z dnia 13 lutego 2014 r., H. Gautzsch Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, pkt 25, 29).

¹³ Zobacz pkt 17 niniejszej opinii.

¹⁴ Pragnę przypomnieć w tym względzie, że zostało ustalone, iż środowiska wyspecjalizowane mogły dostatecznie zapoznać się z tą publikacją (zob. przypis 10 do niniejszej opinii).

¹⁵ Zobacz w przedmiocie analogicznej wykładni, O. Ruhl, J. Tolkmitt, *Gemeinschafts-geschmacksmuster – Taschenkommentar – 3. Auflage*, Alphen aan den Rijn, Wolters Kluwer 2019, s. 423.

¹⁶ Pragnę przypomnieć, że zgodnie z art. 3 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002 wzór oznacza „postać całego lub części produktu, wynikającą w szczególności z cech linii, konturów, kolorystyki, kształtu, tekstury lub materiałów samego produktu lub jego ornamentacji”.

67. Co do istoty nie jest to nic nowego, ponieważ ów wymóg wyrażności ma, moim zdaniem, zastosowanie do udostępnienia *każdego* wzoru w rozumieniu art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002, niezależnie od tego, czy mamy do czynienia z produktem niezłożonym, produktem złożonym, czy też z częścią produktu. Niezależnie bowiem od tego, który z powyższych przypadków wchodzi w grę, uważa się, że publiczne udostępnienie ma miejsce tylko wtedy, gdy dany wzór mógł stać się dostatecznie znany środowiskom wyspecjalizowanym w danej branży podczas zwykłego toku prowadzenia spraw¹⁷. Moim zdaniem warunek ten oznacza bezwzględnie, że czynność udostępnienia musi ukazywać dany wzór w sposób wystarczająco *wyraźny*.

68. W *trzeciej kolejności* z motywów 16 i 25 rozporządzenia nr 6/2002 wynika, że wprowadzając jednolite prawo ochronne, które stanowi niezarejestrowany wzór wspólnotowy, prawodawca Unii zamierzał, celem wsparcia innowacji¹⁸, chronić wzory stosowane lub zawarte w produktach o krótkiej żywotności rynkowej¹⁹, w odniesieniu do których ich twórcy pragną uzyskać szybką i skuteczną ochronę bez konieczności dopełnienia formalności rejestracyjnych.

69. Zatem zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia, o ile spełnione są materialne warunki uzyskania ochrony, wzory są automatycznie chronione jako niezarejestrowane wzory wspólnotowe od chwili ich publicznego udostępnienia na warunkach przewidzianych w art. 11 ust. 2 wspomnianego rozporządzenia, bez dodatkowych formalności.

70. Jak słusznie zaś podnoszą Ferrari oraz rządy czeski i włoski, wymaganie od twórców, aby udostępniali każdą część swoich produktów w sposób odrębny w celu zapewnienia ochrony poszczególnych wzorów tych części, byłoby sprzeczne z celem prostoty i szybkości, który – jak właśnie przypominałem – uzasadnia wprowadzenie niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego²⁰. Byłyby to formalizm w ramach systemu, który ma być go pozbawiony.

71. W *czwartej kolejności* proponowana przeze mnie wykładnia znajduje potwierdzenie w argumentie o charakterze systemowym.

72. Otóż udostępnienie wzoru pociąga za sobą na gruncie rozporządzenia nr 6/2002 dwa skutki prawne. *Po pierwsze*, jak już zauważono, udostępnienie to może prowadzić do powstania ochrony niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego. *Po drugie*, w ramach badania materialnych warunków uzyskania ochrony jako wzoru wspólnotowego (zarejestrowanego lub niezarejestrowanego) wcześniejsze udostępnienie wzoru identycznego lub wywołującego takie samo całościowe wrażenie co wzór, o którego ochronę wystąpiono, skutkuje „zniszczeniem” nowości (art. 5) lub indywidualnego charakteru (art. 6) tego ostatniego wzoru i w ten sposób wyklucza rzeczoną ochronę. Dla celów tego badania definicja wydarzeń stanowiących udostępnienie ujęta w art. 7 ust. 1 rzeczonego rozporządzenia jest analogiczna do definicji

¹⁷ Zobacz przypis 12 niniejszej opinii.

¹⁸ Ogólnie rzecz biorąc, ustanawiając jednolity system wzorów wspólnotowych, prawodawca Unii zamierzał zapewnić skuteczną i jednolitą ochronę na całym terytorium państw członkowskich w zakresie wzornictwa przemysłowego, aby zachęcić poszczególnych twórców do udziału w całokształcie osiągnięć Unii w tym zakresie oraz wspierania innowacji oraz rozwoju nowych produktów i inwestycji w ich produkcję. Zobacz motyw 1, 5, 7, 29 rozporządzenia nr 6/2002, a także wyroki: z dnia 27 września 2017 r., Nintendo (C-24/16 i C-25/16, EU:C:2017:724, pkt 73); z dnia 8 marca 2018 r., DOCERAM (C-395/16, EU:C:2018:172, pkt 28).

¹⁹ Wbrew temu, co twierdzi rząd polski, okoliczność, że niezarejestrowany wzór wspólnotowy ustanowiono z myślą o produktach charakteryzujących się krótką żywotnością rynkową – typowo dla tych, których postać szybko zmienia się wraz z modą, takich jak odzież – nie wyklucza objęcia ochroną z tego tytułu postaci części pojazdu takiego jak Ferrari FXX K, który a priori nie należy do tej kategorii produktów. W tej kwestii wystarczy zauważyć, że prawodawca Unii nie wprowadził w rozporządzeniu nr 6/2002 ograniczenia co do typów produktów, których postać może być chroniona jako niezarejestrowany wzór wspólnotowy.

²⁰ Zobacz wyrok z dnia 19 czerwca 2014 r., Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, pkt 42).

zawartej w art. 11 ust. 2 tego rozporządzenia²¹. Oba te przepisy ustanawiają w szczególności to samo kryterium dotyczące poznania przez środowiska wyspecjalizowane²². W związku z tym w braku elementów wskazujących na odmienną wolę prawodawcy Unii warunek udostępnienia należy oceniać w ten sam sposób w ramach jednego i drugiego przepisu.

73. Tymczasem, jak podnosi Ferrari, gdyby Trybunał miał orzec w niniejszej sprawie, że publikacja przez twórcę fotografii przedstawiającej produkt w całości nie jest równoznaczna z udostępnieniem wzoru części tego produktu, nawet jeśli wyspecjalizowane środowiska mogły dostatecznie zapoznać się z tą fotografią i wzór ten jest tam wyraźnie rozpoznawalny, to w konsekwencji ochrony tej części jako wzoru wspólnotowego mogłaby później zażądać osoba trzecia. W świetle takiej wykładni pierwotna publikacja nie byłaby bowiem uważana za wcześniejsze udostępnienie, „niszczyielskie” dla nowości w rozumieniu art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 6/2002, które stałoby na przeszkodzie takiemu żądaniu. Ta wykładnia faworyzowałaby nie tyle *innowacyjność* w dziedzinie wzorów, jak przewidziano w motywie 7 tego rozporządzenia, lecz *naśladowanie* wzorów istniejących²³.

74. W *piątej kolejności* pragnę natomiast zauważyć, że nie przekonuje mnie argument przedstawiony przez sąd odsyłający, do którego przyłączają się Mansory Design, rząd polski i Komisja, zgodnie z którym proponowanej powyżej wykładni sprzeciwiają się wymogi pewności prawa. Zgodnie z tym argumentem, przywołanym już w pkt 54 niniejszej opinii, gdyby udostępnienie postaci pojazdu jako całości powodowało powstanie praw do niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego w odniesieniu do jego części lub elementów, takich jak zderzak, reflektory itp., przedsiębiorcy mieliby trudności w określeniu przedmiotu ochrony, jakiej domaga się twórca. Niepewność ta mogłaby odwołać od innowacji.

75. Pragnę wyjaśnić, że z faktycznego punktu widzenia oczywiście zgadzam się, że odrębne udostępnienie wzoru części produktu umożliwia zwiększenie pewności prawa, zarówno z perspektywy użytkowników, jak i z perspektywy twórcy danego wzoru. Twórcy mogą zatem dokonać takiego odrębnego udostępnienia. W niniejszym przypadku Ferrari łatwiej byłoby wykazać, że zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002 wyspecjalizowane środowiska mogły dostatecznie zapoznać się z rozpatrywanym wzorem²⁴.

76. Jednakże wymaganie od twórców takiego odrębnego udostępnienia, w imię pewności prawnej osób trzecich, prowadziłoby moim zdaniem do naruszenia zamierzonej przez prawodawcę Unii równowagi systemu niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego, który *ze swej natury* pociąga za sobą zmniejszenie poziomu owej pewności w porównaniu do poziomu właściwego dla zarejestrowanych wzorów wspólnotowych.

²¹ Artykuł 7 ust. 1 rozporządzenia nr 6/2002 stanowi: „Do celów stosowania art. 5 i 6 uważa się, że wzór został udostępniony publicznie, jeżeli został opublikowany [...] lub wystawiony, wykorzystany w handlu, lub w inny sposób ujawniony, przed datą określoną w art. 5 ust. 1 lit. a) i art. 6 ust. 1 lit. a) lub w art. 5 ust. 1 lit. b) i art. 6 ust. 1 lit. b), z wyjątkiem przypadków, gdy wydarzenia te nie mogły stać się dostatecznie znane podczas zwykłego toku prowadzenia spraw środowiskom wyspecjalizowanym w danej branży, działającym [w Unii] [...]”.

²² Jedyna różnica polega na tym, że kryterium to sformułowano w sposób negatywny w pierwszym przepisie, podczas gdy w drugim z nich jest ono ujęte w sposób pozytywny.

²³ W praktyce wykładnia ta zachęcałaby przedsiębiorców do przeglądania, na przykład, ilustracji produktów publikowanych w czasopiśmie specjalistycznych w celu podbierania wzorów części produktu i ewentualnego samodzielnego żądania zarejestrowania ich postaci jako wzorów wspólnotowych.

²⁴ Innymi słowy, indywidualne udostępnienie wzoru części produktu może stanowić *praktyczną* metodę zapewnienia przez twórcę znajomości wzoru w środowiskach wyspecjalizowanych.

77. W tym względzie okoliczność, że – jak już wskazałem – niezarejestrowane wzory wspólnotowe z definicji nie są przedmiotem zgłoszenia do rejestracji, pociąga za sobą nieuchronnie pewien stopień niepewności prawnej dla osób trzecich. Przedsiębiorcy nie dysponują w tej dziedzinie, inaczej niż w przypadku wzorów zarejestrowanych, publicznym rejestrem pozwalającym im na zapoznanie się w sposób jasny i precyzyjny z prawami przysługującymi do takiego wzoru²⁵. Brak rejestracji utrudnia tym samym zidentyfikowanie z wyprzedzeniem dokładnego przedmiotu żądanej ochrony²⁶. Często dopiero na etapie powództwa o naruszenie twórca określa, czy rości sobie prawa do postaci całości danego produktu, czy tylko do jego części²⁷.

78. W zamian za to stopień ochrony, a tym samym pewność prawa, z której korzysta twórca, są również ograniczone. *Po pierwsze*, ochrona udzielona właścicielowi niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego ma ograniczony zakres, jak słusznie zauważyło Ferrari. Z materialnego punktu widzenia zgodnie z art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002 jest on chroniony *wyłącznie* przed „naśladowaniem” jego wzoru²⁸.

79. *Po drugie*, czas trwania ochrony przyznanej niezarejestrowanym wzorom wspólnotowym jest stosunkowo krótki, ponieważ na podstawie art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 6/2002 ograniczono go do trzech lat od daty pierwszego publicznego udostępnienia²⁹.

80. Co więcej, nie sądzę, aby należało wyolbrzymiać ryzyko w zakresie pewności prawa i innowacji, jakie wiąże się z proponowaną powyżej wykładnią, wedle której publiczne udostępnienie wzoru całego produktu może samo w sobie stanowić udostępnienie wzoru części tego produktu.

81. *Po pierwsze* bowiem, jak wyjaśniłem w pkt 64–67 niniejszej opinii, kryterium zapoznania się wyspecjalizowanych środowisk z wzorem zakłada, że wzór części produktu jest *wyraźnie rozpoznawalny* w momencie udostępnienia wzoru produktu jako całości, co zmniejsza ryzyko braku pewności prawa.

82. *Po drugie*, co się tyczy innowacji, poza moimi wyjaśnieniami przedstawionymi już w pkt 73 niniejszej opinii, należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 19 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia nr 6/2002, używania niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego przez osobę trzecią bez zgody właściciela nie uważa się za wynikające z zabronionego „skopiowania” danego wzoru, jeżeli jest ono „wynikiem pracy twórcy, który [co do którego] można uznać, że nie znał [tego] wzoru”.

²⁵ Zobacz wyrok z dnia 5 lipca 2018 r., Mast-Jägermeister/EUIPO (C-217/17 P, EU:C:2018:534, pkt 52–54). Dokładny przedmiot ochrony przyznanej zarejestrowanemu wzorowi należy precyzyjnie ustalić przy jego rejestracji. A zatem, nawet jeśli zagadnienie to nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym, jest moim zdaniem wykluczone w świetle art. 35 i 36 rozporządzenia nr 6/2002, które dotyczą rejestracji *wzoru* w liczbie pojedynczej, aby zgłoszenie wzoru do rejestracji dla całości produktu można było również podnieść w sposób incydentalny także w odniesieniu do wzoru części tego produktu, jak również podkreślił sąd odsyłający. Ponadto art. 37 tego rozporządzenia wyraźnie reguluje kwestię zgłoszeń zbiorowych.

²⁶ Zobacz wyrok z dnia 19 czerwca 2014 r., Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, pkt 43).

²⁷ W razie potrzeby powód wnoszący o stwierdzenie naruszenia może w tym celu podkreślić na ilustracji, którą przedstawia na poparcie swojego żądania, wzór, do którego rości sobie prawa, za pomocą kolorów, kontrastów, strzałek lub linii wyodrębniających dany wzór. Pozwala to sądowi i pozwanemu na łatwe zrozumienie dokładnego przedmiotu żądanej ochrony. W tym względzie art. 85 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002 stanowi, że w ramach powództwa o naruszenie, aby skorzystać z domniemania ważności wzoru niezarejestrowanego, powód musi wykazać, na czym polega indywidualny charakter wzoru. Trybunał orzekł już, że warunek ten „wynika z konieczności – jeśli chodzi o tę [...] kategorię – określenia [...] konkretnego przedmiotu [żądaney] ochrony” (wyrok z dnia 19 czerwca 2014 r., Karen Millen Fashions, C-345/13, EU:C:2014:2013, pkt 43).

²⁸ Dla porównania zarejestrowany wzór wspólnotowy zapewnia ochronę przed wszelkim „używaniem”, które to pojęcie zdefiniowano w art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 6/2002. W tym względzie z motywu 21 tego rozporządzenia wynika, że prawodawca Unii zamierzał zapewnić w przypadku wzoru tego rodzaju większą pewność prawa niż w przypadku niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego.

²⁹ Natomiast zgodnie z art. 12 rozporządzenia nr 6/2002 ochrona zarejestrowanego wzoru wspólnotowego może trwać do 25 lat od daty dokonania zgłoszenia.

83. W związku z tym twórcy mogą nadal wprowadzać innowacje bez obawy przed nieumyślnym naruszeniem niezarejestrowanych wzorów wspólnotowych. Nawet przy założeniu, że tworzą oni wzory wywierające takie samo całościowe wrażenie jak chroniony wzór udostępniony wcześniej³⁰, będą mogli wykazać swoją dobrą wiarę³¹ i uniknąć w ten sposób wszelkiej odpowiedzialności.

84. W *ostatniej kolejności* należy wskazać, że wykładni proponowanej w niniejszej opinii nie podważa też moim zdaniem argument podniesiony przez Mansory Design, rząd polski i Komisję, zgodnie z którym fotografia ukazująca nie tylko zastrzegany wzór części produktu, lecz całościową postać tego produktu, nie pozwala na ustalenie, czy wzór ten spełnia materialne warunki uzyskania ochrony jako wzór wspólnotowy.

85. Co prawda sądy Unii orzekały w odniesieniu do wniosków o unieważnienie prawa do zarejestrowanych wzorów wspólnotowych³², że aby dokonać oceny nowości i indywidualnego charakteru zastrzeganego wzoru, należy mieć możliwość porównania go w wiarygodny sposób z wcześniejszym wzorem, na który powołuje się wnoszący o unieważnienie. W tym celu istotne jest posiadanie ilustracji wcześniejszego wzoru umożliwiającej jego określenie w sposób dokładny i pewny. Wnoszący o unieważnienie prawa do wzoru powinien zatem przedstawić jeden lub kilka dokładnych i kompletnych przedstawień wspomnianego wzoru³³. Podobnie konieczne jest posiadanie przedstawienia zastrzeganego wzoru o takiej jakości, aby możliwe było wyraźne rozróżnienie wszystkich szczegółów przedmiotu, dla którego żądana jest ochrona³⁴.

86. Jednakże moim zdaniem fotografia przedstawiająca postać produktu jako całość pozwala na dokonanie takiego porównania w odniesieniu do wzoru części tego produktu, jeżeli, jak wskazałem w pkt 64–66 niniejszej opinii, cechy tego wzoru są *wyraźnie widoczne* na tej fotografii. Takie przedstawienie pozwala na uchwycenie wspomnianego wzoru i dostrzeżenie ewentualnych różnic estetycznych lub ozdobnych w stosunku do wcześniejszego wzoru, a tym samym na ocenę nowości i indywidualnego charakteru. Nie jest tak natomiast w przypadku, gdy przedstawienie jest zbyt małe, złej jakości lub gdy podnoszony wzór jest na nim częściowo ukryty przez inny element³⁵.

³⁰ Zobacz art. 10 rozporządzenia nr 6/2002 oraz pkt 94 i 95 niniejszej opinii.

³¹ Pragnę uściślić, że ciężar wykazania, iż sporne używanie wynika z „naśladowania” niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego spoczywa na jego właścicielu, natomiast pozwany powinien wykazać, że to używanie „wynika z niezależnej pracy twórczej”. Wyrok z dnia 13 lutego 2014 r., H. Gautsch/Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, pkt 41).

³² Zobacz art. 24 i nast. rozporządzenia nr 6/2002. Z art. 24 ust. 3 tego rozporządzenia wynika, że w przypadku niezarejestrowanego wzoru wspólnotowego spełnienie materialnych warunków uzyskania ochrony jest badane przez sąd w przypadku powództwa wzajemnego o unieważnienie, wniesionego przez pozwanego z powództwa o naruszenie rozpatrywanego wzoru wspólnotowego.

³³ Zobacz w szczególności wyroki: z dnia 21 września 2017 r., Easy Sanitary Solutions i EUIPO/Group Nivelles (C-361/15 P i C-405/15 P, EU:C:2017:720, pkt 64, 65); z dnia 24 października 2019 r., Atos Medical/EUIPO Andreas Fahl Medizintechnik-Vertrieb (Plastyk medyczne) (T-559/18, niepublikowany, EU:T:2019:758, pkt 40, 43).

³⁴ Zobacz w przedmiocie zgłoszeń wzoru do rejestracji art. 4 ust. 1 lit. e) rozporządzenia Komisji (WE) nr 2245/2002 z dnia 21 października 2002 r. wykonującego rozporządzenie Rady (WE) nr 6/2002 w sprawie wzorów wspólnotowych (Dz.U. 2002, L 341, s. 28); wyrok z dnia 5 lipca 2018 r., Mast-Jägermeister/EUIPO (C-217/17 P, EU:C:2018:534, pkt 47–55).

³⁵ Wbrew temu, co twierdzi Mansory Design, sytuacja rozpatrywana w niniejszej sprawie nie jest w żaden sposób porównywalna z sytuacją rozpatrywaną w wyroku z dnia 21 września 2017 r., Easy Sanitary Solutions i EUIPO/Group Nivelles (C-361/15 P i C-405/15 P, EU:C:2017:720, pkt 68, 69). W wyroku tym Trybunał orzekł, że od Urzędu Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO) nie można wymagać, by dokonywał, w ramach porównania kolidujących ze sobą wzorów, połączenia różnych elementów jednego lub więcej niż jednego wcześniejszego wzoru, aby uzyskać jego kompletną postać, ponieważ to do wnoszącego o unieważnienie należy przekazanie kompletnego przedstawienia wspomnianego wcześniejszego wzoru, a wszelkie ewentualne kombinacje wiązałyby się w sposób konieczny z dokonywaniem przybliżeń. Zgodnie bowiem z sugerowaną przeze mnie wykładnią sąd nie musi dokonywać ryzykownego kombinowania elementów przedstawionych w sposób oddzielny. Powinien on jedynie przeprowadzić ocenę wzoru przedstawionego w sposób kompletny i wyraźnie widocznego w części fotografii przedłożonej mu przez powoda w ramach powództwa o stwierdzenie naruszenia.

87. W świetle powyższych rozważań proponuję, aby Trybunał odpowiedział na pytanie pierwsze, że art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002 należy interpretować w ten sposób, że publiczne udostępnienie wzoru całości produktu, takiego jak postać pojazdu, stanowi również publiczne udostępnienie wzoru części tego produktu, takiego jak postać niektórych elementów nadwozia tego pojazdu, o ile w ramach owego aktu udostępnienia ten ostatni wzór jest wyraźnie rozpoznawalny.

B. W przedmiocie możliwości zastrzegania ochrony dla wzoru „części produktu” w rozumieniu art. 3 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002 (pytanie drugie)

88. Na wypadek gdyby Trybunał odpowiedział na pytanie pierwsze twierdząco, tak jak proponuję, sąd odsyłający zastanawia się w pytaniu drugim nad kryterium prawnym, jakie należy przyjąć w ramach badania indywidualnego charakteru w rozumieniu art. 4 ust. 2 lit. b) oraz art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 6/2002 przy ustalaniu całościowego wrażenia wywoływanego przez wzór części składowych włączonych do produktu złożonego, takich jak elementy nadwozia pojazdu.

89. Wyjaśniłem w pkt 43–51 niniejszej opinii powody, dla których moim zdaniem w niniejszej sprawie nie ma znaczenia, czy część Ferrari FXX K, której postać spółka ta uważa za niezarejestrowany wzór wspólnotowy, składa się ewentualnie z „części składowych” włączonych do „produktu złożonego”. W niniejszej sekcji będę zatem nadal odwoływał się do pojęcia „części produktu”.

90. Aby dobrze zrozumieć pytanie drugie, potrzebne jest kilka ogólnych wyjaśnień.

91. Jak wskazałem w pkt 36 niniejszej opinii, wśród materialnych warunków, które musi spełnić wzór, by uzyskać ochronę jako wzór wspólnotowy (zarejestrowany lub niezarejestrowany) znajduje się „indywidualny charakter”. Zgodnie z art. 6 rozporządzenia nr 6/2002 uznaje się, że wzór posiada „indywidualny charakter”, jeśli całościowe wrażenie, jakie wywołuje na poinformowanym użytkowniku³⁶, różni się od wrażenia, jakie wywołuje na tym użytkowniku wzór, który został udostępniony publicznie wcześniej.

92. Ocena spełnienia tego warunku wymaga zatem, jak już wyjaśniono w pkt 85 niniejszej opinii, porównania zastrzeganego wzoru ze wzorem wcześniejszym.

93. Ujmując rzecz dokładniej, chodzi o porównanie „całościowego wrażenia” wywoływanego przez każdy z kolidujących ze sobą wzorów, jak wynika z brzmienia rzeczono art. 6. Innymi słowy, należy zbadać, czy są one *całościowo podobne*. Pod uwagę jest zatem brana całość ich cech, przy czym nie jest możliwe porównanie jedynie części każdego wzoru. W konsekwencji różnice

³⁶ W odniesieniu do definicji pojęcia „poinformowanego użytkownika” zob. wyroki: z dnia 20 października 2011 r., PepsiCo/Grupo Promer Mon Graphic (C-281/10 P, EU:C:2011:679, pkt 59); a także z dnia 21 września 2017 r., Easy Sanitary Solutions i EUIPO/Group Nivelles (C-361/15 P i C-405/15 P, EU:C:2017:720, pkt 124, 125).

w szczegółach, nawet istotne, lecz skupione jedynie wokół części zastrzeganego wzoru, mogą nie wystarczyć do wykazania, że wywołuje on „całościowe wrażenie” inne niż wywoływane przez wcześniejszy wzór, a tym samym do wykazania „indywidualnego charakteru”³⁷.

94. To samo rozumowanie stosuje się *mutatis mutandis* w dziedzinie naruszeń. W tym względzie art. 10 rozporządzenia nr 6/2002 przewiduje, że zakres ochrony przyznany na zasadach wzoru wspólnotowego „obejmuje każdy wzór, który nie wywołuje u poinformowanego użytkownika innego ogólnego wrażenia”³⁸.

95. Wynika z tego, że również w tym wypadku porównanie kolidujących ze sobą wzorów należy przeprowadzić w odniesieniu do całej postaci tworzącej chroniony wzór, przy czym nie jest możliwe porównanie jedynie części tego wzoru z wzorem kwestionowanym. Podobnie, nawet jeśli ten ostatni jest identyczny z częścią chronionego wzoru, możliwe jest, że „całościowe wrażenie wizualne” wywoływane przez te dwa wzory jest odmienne i w konsekwencji nie dochodzi do naruszenia³⁹.

96. Sytuacje te mogą wystąpić w szczególności wtedy, gdy przedmiotem zastrzeganego wzoru wspólnotowego jest *całościowa postać produktu*. Jeżeli na przykład twórca zarejestrował wzór całej lalki⁴⁰, a osoba trzecia sprzedaje bez jego zgody wzór wykazujący rozmaite różnice, choć z podobną głową, naruszenie może nie zostać uznane. To częściowe podobieństwo nie musi bowiem być wystarczające do wykazania identycznego „całościowego wrażenia wizualnego”.

97. W tym kontekście, jak to omówiono w niniejszej opinii, prawodawca Unii umożliwił twórcom zastrzeżenie ochrony jako wzoru wspólnotowego *bardziej szczegółowego przedmiotu*, a mianowicie postaci „części produktu” zgodnie z art. 3 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002⁴¹.

98. I tak, aby posłużyć się przykładem podanym w pkt 96 niniejszej opinii, twórca może zdecydować się na ochronę postaci samej tylko głowy lalki. W ten sposób zwiększa on stopień ochrony wzoru tej „części produktu”, a przy tym maksymalizuje szanse na uzyskanie stwierdzenia naruszenia w odniesieniu do tego wzoru. Nie dotyczy go już bowiem porównanie całościowego wrażenia wizualnego wywoływanego przez wzory całych konkurujących lalek. Pod uwagę brana

³⁷ Zobacz motyw 14 rozporządzenia nr 6/2002 oraz J. Passa, *Droit de la propriété industrielle*, tome I, 2e édition, Paris, LGDJ 2009, s. 934. W związku z tym Sąd niezmiennie orzeka, że „indywidualny charakter wzoru wynika zatem z odmiennego całościowego wrażenia lub z braku »déjà vu« z punktu widzenia poinformowanego użytkownika na tle ogółu istniejących wcześniej wzorów, z pominięciem różnic, które nie są wystarczająco uwydatnione, ażeby wpłynąć na wspomniane całościowe wrażenie, nawet jeśli wykraczają poza nieznaczące szczegóły, i z uwzględnieniem różnic wystarczająco uwydatnionych, by stworzyć odmiennie całościowe wrażenie” [wyrok z dnia 17 maja 2018 r., Basil/EUIPO – Artex (Kosze rowerowe), T-760/16, EU:T:2018:277, pkt 77 i przytoczone tam orzecznictwo]. Sąd orzekł również, że porównanie całościowego wrażenia wywieranego przez kolidujące ze sobą wzory „musi być syntetyczne i nie może ograniczać się do analitycznego porównania wykazu podobieństw i różnic” [wyrok z dnia 8 lipca 2020 r., Glimarpol/EUIPO – Metar (Narzędzie pneumatyczne), T-748/18, niepublikowany, EU:T:2020:321, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo].

³⁸ Z zastrzeżeniem, że – jak wskazano w pkt 78 niniejszej opinii – w dziedzinie niezarejestrowanych wzorów wspólnotowych właściciel jest chroniony wyłącznie przed „naśladownictwem” w rozumieniu art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 6/2002.

³⁹ Zobacz J. Passa, op.cit., s. 1004.

⁴⁰ Zobacz w przedmiocie tego przykładu J. Passa, op.cit., s. 1004, 1115.

⁴¹ Komisja podniosła zresztą przed Trybunałem, że jest to „podstawowy aspekt” systemu wzorów unijnych.

jest jedynie *postać głowy*, która jest przedmiotem zastrzeżonego wzoru wspólnotowego. Gdy porówna się jedynie postać głów tych lalek, naruszenie prawa własności intelektualnej uwidacznia się w sposób jaskrawy⁴².

99. Powyższe wyjaśnienia moim zdaniem przywodzą na myśl okoliczności sprawy w postępowaniu głównym. Pragnę bowiem przypomnieć, że na poparcie swojego powództwa o stwierdzenie naruszenia Ferrari między innymi powołało się w dalszej kolejności posiłkowo na niezarejestrowany wzór wspólnotowy dotyczący całości nadwozia Ferrari FXX K⁴³. Zgodnie zaś z moim rozumieniem postanowienia odsyłającego sąd apelacyjny, dokonując porównania tego wzoru z postacią całości Mansory Siracusa 4XX⁴⁴, uznał w istocie, że oba te wzory nie wywołują tego samego „całościowego wrażenia wizualnego” w rozumieniu art. 10 rozporządzenia nr 6/2002⁴⁵ – i to pomimo podobieństw wizualnych dotyczących w szczególności elementu w kształcie litery „V” na masce i dwuwarstwowego spojlera. Powołując się na niezarejestrowany wzór wspólnotowy dotyczący postaci rozpatrywanej części FXX K, Ferrari zmierza zatem do tego, aby zmaksymalizować swoje szanse na stwierdzenie naruszenia w niniejszej sprawie.

100. W świetle tych wyjaśnień wydaje mi się, że poprzez pytanie drugie sąd odsyłający zastanawia się nad tym, czy możliwość dzielenia przez twórców całościowej postaci ich produktów na poszczególne wzory „części produktu”, z których każdy jest przedmiotem odrębnej ochrony jako wzór wspólnotowy, w celu maksymalizacji przysługującego im poziomu ochrony, podlega jakimś ograniczeniom.

101. Pytanie to jest tym bardziej istotne, że w sprawie w postępowaniu głównym sąd apelacyjny uznał niezarejestrowany wzór wspólnotowy podnoszony tytułem głównym przez Ferrari w odniesieniu do części jego modelu FXX K, obejmujący między innymi element w kształcie litery „V” na masce i dwuwarstwowy spojler za *nieistniejący* na tej podstawie, że *część ta* nie wykazuje „pewnej samodzielności” ani „pewnej spójności kształtu”, a powód w postępowaniu głównym wyodrębnił ją w sposób arbitralny.

102. Postanowienie odsyłające zawiera niewiele wyjaśnień na temat sposobu, w jaki należy rozumieć pojęcia „samodzielności” i „spójności kształtu”. Według mojej wiedzy są to w orzecznictwie sądów niemieckich kumulatywne warunki ubiegania się o wzór wspólnotowy dotyczący postaci „części produktu”. Przesłanka „samodzielności” odnosi się, jak sądzę, do kwestii, czy postać części odznacza się od postaci całego produktu, czy też, przeciwnie, całkowicie się z nią stapia. Przesłanka „spójności” dotyczy kwestii tego, czy wzór stanowi skończoną całość. Konkretnie rzecz biorąc, w niniejszej sprawie sąd apelacyjny uznał dokonane przez Ferrari wyodrębnienie za „arbitralne” na tej podstawie, że spółka ta nie objęła nim reflektorów ani bocznych zakończeń spojlera FXX K – elementów, które stanowiłyby odpowiednio „oczy” i „żuchwę” tego pojazdu, pozostając przy metaforze „rysów oblicza”, na którą

⁴² W tym względzie *niezarejestrowany* wzór wspólnotowy zapewnia twórcy elastyczność, której nie oferuje mu *zarejestrowany* wzór wspólnotowy. W przypadku zarejestrowanego wzoru wspólnotowego przedmiot ochrony, a mianowicie zastrzeżony wzór, jest określony w zgłoszeniu w sposób sztywny (zob. przypis 25 niniejszej opinii). Pozostając przy tym samym przykładzie, jeżeli twórca zdecyduje się zarejestrować nie wzór głowy lalki, lecz wzór całej lalki, naruszenie będzie oceniane w odniesieniu do tego ostatniego przedmiotu. Natomiast w takiej sytuacji twórca będzie mógł powołać się na niezarejestrowany wzór wspólnotowy składający się z postaci samej tylko głowy, o ile został on udostępniony nie dalej niż trzy lata wcześniej zgodnie z art. 11 rozporządzenia nr 6/2002 i spełnia sam w sobie warunki materialne przewidziane w tym rozporządzeniu. Zobacz J. Passa, op.cit., s. 1004, 1115.

⁴³ Zobacz pkt 25 niniejszej opinii.

⁴⁴ Zobacz pkt 21 niniejszej opinii.

⁴⁵ Zobacz pkt 29 niniejszej opinii.

Ferrari się powołuje⁴⁶. Warunki te w ostatecznym rozrachunku służą ustaleniu, czy postać zastrzeganej części produktu wykazuje „całościowe wrażenie samodzielne w stosunku do kształtu całości”.

103. W niniejszej sprawie konieczne jest zatem ustalenie, czy postać części produktu, aby móc stanowić przedmiot osobnego wzoru wspólnotowego, odrębnego od wzoru chroniącego ewentualnie całościową postać tego produktu, powinna rzeczywiście wykazywać taką „samodzielność” i taką „spójność”.

104. Moim zdaniem odpowiedź na to pytanie nie polega na wykładni pojęcia „indywidualnego charakteru” w rozumieniu art. 6 rozporządzenia nr 6/2002. Pojęcie to reguluje bowiem nie relację między wzorem produktu a wzorami składających się na niego części, lecz jak wskazałem w pkt 92 niniejszej opinii, relację między tymi wzorami a innymi wzorami wcześniejszymi. Rzeczone pojęcie nie ma zatem znaczenia dla ustalenia, czy w Ferrari FXX K podnoszona postać części, składającej się w szczególności z elementu w kształcie litery „V” na masce i dwuwarstwowego spojlera, może stanowić wzór „części produktu” w rozumieniu art. 3 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002, który jest odrębny od wzoru całego rzeczzonego pojazdu.

105. Natomiast odpowiedź na to pytanie można moim zdaniem znaleźć w samej definicji pojęcia „wzoru”, ujętej w art. 3 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002.

106. W tym względzie przypominam, że definicja ta odnosi się do „postaci całego lub części produktu, wynikającej w szczególności z cech linii, konturów, kolorystyki, kształtu, tekstury i/lub materiałów samego produktu i/lub jego ornamentacji”.

107. Z definicji tej można wywieść szereg kryteriów. Ponieważ pojęcie „części produktu” nie zostało w niej uściślone, należy je rozumieć zgodnie z jego zwyczajowym znaczeniem w języku potocznym⁴⁷ jako fragment „całości”, którą stanowi produkt. Ponadto fragment ów, aby mógł być chroniony jako wzór, musi mieć postać, to znaczy, musi być z definicji *widoczny*⁴⁸. Ponadto, jak podnosi Ferrari, wspomniany fragment powinien być wyodrębniony *szczególnymi liniami, konturami, kolorystyką, kształtami czy też teksturą*.

108. Czy Trybunał powinien dodać do tych kryteriów kryteria odnoszące się do „samodzielności” i „spójności”, sugerowane przez sąd odsyłający?

109. Co prawda, w wyroku Buck-Chemie/EUIPO Henkel (Kulki czyszczące do toalet)⁴⁹ Sąd uwzględnił kryteria bardzo zbliżone do tych, które proponuje ów sąd odsyłający.

110. W sprawie tej przedsiębiorstwo złożyło wniosek o rejestrację wzoru części bloku czyszczącego do toalet, odpowiadającego czterem kulom detergentów znajdujących się w tym bloku. Konkurent złożył wniosek o unieważnienie tego wzoru, uzasadniając to w szczególności brakiem nowości i indywidualnego charakteru. W tym kontekście wnoszący o unieważnienie przedstawił jako wcześniejsze wzory w szczególności postać czterech ułożonych w jednej linii piłek, wybranych w sposób arbitralny na fotografii basenu z piłkami, w którym znajdowały się

⁴⁶ Zobacz pkt 23 niniejszej opinii. Natomiast, zgodnie z moim rozumieniem, na przykład maskownica pojazdu, jako skończona całość, przedstawia taką „spójność”.

⁴⁷ Zobacz analogicznie wyrok z dnia 20 grudnia 2017 r., Acacia i D'Amato (C-397/16 i C-435/16, EU:C:2017:992, pkt 64 i przytoczone tam orzecznictwo).

⁴⁸ Jeżeli część produktu stanowi część składową produktu złożonego w rozumieniu art. 3 lit. c) rozporządzenia nr 6/2002, postać tej części musi ponadto być widoczna „podczas zwykłego używania produktu”.

⁴⁹ Wyrok z dnia 22 listopada 2018 r. (T-296/17, niepublikowany, EU:T:2018:823).

one pośród dziesiątek innych pitek, oraz postać szeregu kul wyodrębnioną z ogólnej ilustracji łamigłówki. Sąd w istocie uznał zaś te ostatnie wzory za *nieistniejące*, orzekając, że przywołane „części produktu” nie mają „niezależnego charakteru” i nie mogą „zostać oddzielone od całościowego wrażenia wywoływanego przez produkt postrzegany jako całość”⁵⁰.

111. W tym kontekście Sąd orzekł również, że „odnośne elementy, aby mogły stanowić osobny wzór, oddzielny od wzoru produktu głównego, *muszą zostać szczególnie uwydatnione i uniemożliwiać w ten sposób postrzeganie produktu głównego jako całości*” (wyróżnienie moje). Natomiast szereg kul wyodrębniony z ilustracji łamigłówki, przedstawiony przez wnoszącego o unieważnienie prawa do znaku, stanowił „integralną część całości prezentowanej gry i jej ilustracji” i nie był „szczególnie uwydatniony”⁵¹.

112. Niemniej jednak z rezerwą podchodzę do pomysłu wprowadzenia w drodze wykładni, w tak delikatnej dziedzinie jak dziedzina wzoru wspólnotowego, niepisanych kryteriów, takich jak „samodzielność” lub „spójność”, mających służyć do wyodrębnienia części produktu, których postać może być przedmiotem indywidualnej ochrony.

113. Jak podniosły zasadniczo Ferrari oraz rządy czeski i włoski, poza faktem, że kryteria te nie zostały przewidziane przez prawodawcę Unii, trudno mi zrozumieć, w jaki sposób mogłyby one podnieść poziom pewności prawa. W jakich okolicznościach należałoby bowiem uznać, że wzór części produktu spełnia wymogi „samodzielności” i „spójności”?

114. W tym względzie pragnę zauważyć w szczególności, że zgodnie z art. 3 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002 „częścią produktu” może być chociażby jego ornamentacja. Zastanawiam się więc nad tym, w jaki sposób kryteria te miałyby być stosowane w takim przypadku. Podobnie, w przykładzie lalki podanym w pkt 96 niniejszej opinii, w jakim stopniu postać głowy tej lalki wykazuje pewną „spójność” i pewną „samodzielność” w stosunku do reszty ciała? Czy stopień ten powinien być inny dla modelu typu Barbie, a inny dla modelu matrioszki? A co z elementami nadwozia pojazdu? Bezwzględnie taki element nigdy nie jest w rzeczywistości samodzielny względem reszty nadwozia, ponieważ tworzy jego estetykę.

115. Niemniej jednak, podobnie jak pokazuje to sprawa Kulki czyszczące do toalet⁵², ekspertowi lub sądowi mogą oczywiście zostać przedstawione części produktu wyodrębnione w sposób całkowicie arbitralny.

116. Wszakże rozwiązaniem służącym uregulowaniu tego rodzaju prób nie będzie moim zdaniem przyjęcie dodatkowych kryteriów, lecz po prostu ścisłe stosowanie przez eksperta lub sąd kryteriów wynikających z definicji „wzoru” w rozumieniu art. 3 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002. Jak wskazałem w pkt 107 niniejszej opinii, część produktu musi być w szczególności wyodrębniona dzięki jej szczególnej postaci – jej liniom, konturom, kolorystyce itp.⁵³. Podsumowując, musi istnieć wzór rozpoznawalny jako taki, który może sam w sobie podlegać ocenie warunków uzyskania ochrony. Mogę zatem zgodzić się z oceną sądu odsyłającego, zgodnie

⁵⁰ Wyrok z dnia 22 listopada 2018 r., Kulki czyszczące do toalet (T-296/17, niepublikowany, EU:T:2018:823, pkt 51, 52).

⁵¹ Wyrok z dnia 22 listopada 2018 r., Kulki czyszczące do toalet (T-296/17, niepublikowany, EU:T:2018:823, pkt 52). Zobacz także w odniesieniu do analogicznego toku rozumowania wyrok z dnia 25 października 2013 r., Merlin i in./OHIM – Dusyma (Gry) (T-231/10, niepublikowany, EU:T:2013:560, pkt 34, 35).

⁵² Wyrok z dnia 22 listopada 2018 r. (T-296/17, niepublikowany, EU:T:2018:823).

⁵³ Natomiast, jak podnosi Ferrari, rozpatrywana część nie musi być „strukturalnie niezależna” od produktu.

z którą postać części powinna móc sama w sobie wywołać „całościowe wrażenie”, a zatem nie może całkowicie stapiać się z postacią całego produktu. Wzór wspólnotowy, którego przedmiot nie odpowiada tej definicji, należy uznać za nieważny⁵⁴ lub, ściślej rzecz ujmując, *nieistniejący*.

117. Ogólnie rzecz biorąc, uważam, że ekspert lub sąd powinien czuwać nad tym, aby nie było możliwości zastrzegania jako samodzielnego wzoru wspólnotowego części produktu w rzeczywistości nieistotnych lub całkowicie arbitralnych. Zresztą moim zdaniem, gdy twórca dzieli postać produktu w sposób sztuczny wyłącznie w celu obejścia testu „całościowego wrażenia” ustanowionego w art. 6 i 10 rozporządzenia nr 6/2002, takie zachowanie może stanowić nadużycie prawa⁵⁵.

118. W sprawie w postępowaniu głównym do sądu krajowego należy sprawdzenie, czy niezarejestrowane wzory wspólnotowe, na które powołuje się Ferrari, odpowiadają definicji „wzoru” w rozumieniu art. 3 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002, wyjaśnionej w pkt 107 i 117 niniejszej opinii. Uważam jednak, że potrzebne jest udzielenie kilku użytecznych wskazówek w tym względzie.

119. W związku z tym pragnę zauważyć, że część FXX K, której postać Ferrari zastrzega jako niezarejestrowany wzór wspólnotowy, składająca się z elementu maski FXX K w kształcie litery „V”, z wystającego pośrodku z tego elementu i umieszczonego wzdłużnie elementu w kształcie płetwy („strake”), ze zintegrowanego ze zderzakiem, dwuwarstwowego przedniego spojlera i ze środkowego pionowego mostka łączącego przedni spojler z maską, jest fragmentem tego pojazdu. Fragment ów jest widoczny, jak zostało to już stwierdzone przez sąd odsyłający. Ponadto wydaje mi się, że wspomniany fragment jest wyodrębniony przez szczególne linie, kontury, kolorystykę i kształty. Jestem skłonny uznać, podobnie jak Ferrari, że te różne elementy mogą być postrzegane jako całość i przywołać na myśl w charakterystyczny sposób przód pojazdu Formuły 1⁵⁶.

120. W razie gdyby sąd odsyłający byłby tego samego zdania, powinien on następnie sprawdzić, czy postać zastrzeganej części produktu spełnia sama w sobie warunki uzyskania ochrony w charakterze wzoru wspólnotowego. Kryteria stosowane przy ocenie spełnienia tych warunków powinny być takie same jak w przypadku każdego wzoru. W szczególności, w celu określenia całościowego wrażenia wywoływanego przez wzór części produktu – aby ustalić „indywidualny charakter” lub wystąpienie naruszenia – należy wziąć pod uwagę postać jedynie tej części, niezależnie od całościowego wrażenia wywoływanego przez produkt rozpatrywany jako całość.

121. Mając na względzie powyższe rozważania proponuję, aby Trybunał odpowiedział na pytanie drugie, że art. 3 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002 należy interpretować w ten sposób, że „postać [...] części produktu” w rozumieniu tego przepisu, która może być przedmiotem ochrony jako wzór wspólnotowy, stanowi widoczny fragment produktu, wyodrębniony przez szczególne linie, kontury, kolorystykę, kształty czy też teksturę. Podczas badania, czy dany wzór spełnia tę definicję, nie należy stosować dodatkowych kryteriów, takich jak „samodzielność” czy „spójność kształtu”.

⁵⁴ Artykuł 25 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002.

⁵⁵ Przypominam, że zakaz nadużywania prawa jest ogólną zasadą prawa Unii. Z orzecznictwa Trybunału wynika, że dowód na istnienie praktyki stanowiącej nadużycie wymaga z jednej strony całości obiektywnych okoliczności, z których wynika, że pomimo formalnego poszanowania zasad przewidzianych w uregulowaniach Unii cel, jakiemu służą te uregulowania, nie został osiągnięty, a z drugiej strony – wystąpienia subiektywnego elementu w postaci woli uzyskania korzyści wynikającej z uregulowań Unii poprzez sztuczne stworzenie przesłanek wymaganych dla jej uzyskania. Zobacz moja opinia w sprawie Altun i in. (C-359/16, EU:C:2017:850, przypis 45).

⁵⁶ Zobacz pkt 23 niniejszej opinii.

V. Wnioski

122. W świetle całości powyższych rozważań proponuję, aby Trybunał odpowiedział na pytania prejudycjalne przedstawione przez Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy) w następujący sposób:

- 1) Artykuł 11 ust. 2 rozporządzenia Rady nr 6/2002 z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie wzorów wspólnotowych należy interpretować w ten sposób, że publiczne udostępnienie wzoru całości produktu, takiego jak postać pojazdu, stanowi również publiczne udostępnienie wzoru części tego produktu, takiego jak postać niektórych elementów nadwozia tego pojazdu, o ile w ramach owego aktu udostępnienia ten ostatni wzór jest wyraźnie rozpoznawalny.
- 2) Artykuł 3 lit. a) rozporządzenia nr 6/2002 należy interpretować w ten sposób, że „postać części produktu” w rozumieniu tego przepisu, która może być przedmiotem ochrony jako wzór wspólnotowy, stanowi widoczny fragment produktu, wyodrębniony przez szczególne linie, kontury, kolorystykę, kształty czy też teksturę. Podczas badania, czy dany wzór spełnia tę definicję, nie należy stosować dodatkowych kryteriów, takich jak „samodzielność” czy „spójność kształtu”.